

[Udenrigsministeren]

nalt amerikansk initiativ, som de allierede ikke er blevet bedt om at deltage i.

Så kan man spørge: hvorfor er der da så megen opmærksomhed omkring det? Ja, et direkte citat fra den amerikanske præsidents tale den 23. marts 1983, hvori initiativet blev præsenteret, giver forklaringen med det samme. Den amerikanske præsident sagde:

»Indtil nu har vi i stadig stigende grad bygget vor strategi om afskrækkelsen på truslen om gengældelse. Men hvad nu, hvis frie nationer kunne leve trygt i bevidstheden om, at deres sikkerhed ikke hvilede på truslen om en øjeblikkelig amerikansk gengældelse for at afskrække et sovjetisk angreb, at vi kunne opfange og ødelægge strategiske ballistiske missiler, førend de nåede vor egen og vore allieredes jord? Jeg erkender klart,« fortsatte præsidenten, »at defensive systemer har begrænsninger og rejser visse problemer og er behæftede med visse uklarheder. Hvis de sammenkobles med offensive systemer, ville de kunne ses som skabende grundlag for en aggressiv politik, og det ønsker ingen. Med disse overvejelser klart for øje opfordrer jeg det videnskabelige miljø, som gav os atomvåbnene, til at vende sine store talenter mod menneskehedens og verdensfredens sag: giv os midlerne til at gøre disse atomvåben uanvendelige og forældede.«

Det er klart, at sådan en tale måtte vække opsigt, måske også større opsigt, end den amerikanske administration kunne have ønsket sig, for det var jo en nok så håndfast præsentation af nogle muligheder og forhåbninger, som måske, men så sandelig også kun måske, kan vise sig realiserbare.

Opstandelsen i professionelle sikkerhedspolitiske kredse var i øvrigt ikke mindre, for hvad den amerikanske præsident her lagde op til, var jo i realiteten et opgør med hele den etablerede tankegang omkring den nukleare afskrækkelse, altså netop et opgør med forestillingen om, at sikkerheden hviler på den gensidige sårbarhed.

Støvet fra denne debat, både den offentlige og eksperternes, har langtfra lagt sig endnu og vil næppe gøre det foreløbig, og det gør det selvfølgelig ikke lettere at håndtere sådan et emne. Men håndteres skal det, både fordi USA rent faktisk har sat det på sin og dermed på den internationale dagsorden, og fordi det strategiske forsvarsinitiativ muligvis på afgørende måde kan bevirke omkalfatrin-

ger i sikkerhedspolitikken ikke alene for USA, men også for alle os andre. Og allerede af disse grunde må vi også her i landet søge at danne os en holdning, en begrundet holdning, til det.

Hvad er det så, dette amerikanske strategiske forsvarsinitiativ, SDI, som det hedder, eller rumforsvar, i givet fald kan føre frem til?

Ja, programmet er i sin grundtanke ret enkelt. Det går ud på at sætte atomvåbnene ud af spillet ved at skabe et forsvarssystem mod atombevæbnede ballistiske missiler, opbygget i flere lag, hvor hvert lag svarer til en bestemt fase af et ballistisk missils bane, og der er fire sådanne faser.

For det første kan man tænke sig, at de atombevæbnede missiler bliver uskadeliggjort i deres opsendelsesfase; det er det, man kalder »boost phase«. Dernæst kan man tænke sig, at de bliver uskadeliggjort i den del af deres bane, hvor atomsprænghovederne stadig ikke er løsgjort fra missilets top; det kalder man »post boost phase«. Herefter kan man tænke sig, at de sprænghoveder, der er blevet frigjort fra missilet og er i færd med at beskrive deres bane i rummet på vej mod deres mål, bliver uskadeliggjort hver for sig, mens de endnu er oppe i rummet; det er noget, man kalder »mid-course phase«. Og endelig for det fjerde kan de atomsprænghoveder, som ikke allerede er blevet opfanget i et af de første tre forsvarslag, tænkes nedskudt i den sidste del af deres ballistiske baner, altså mens de nærmer sig deres mål; det er det, man kalder »terminal phase«.

For alle disse fire faser gælder det principielt, at forsvarssystemet tænkes at skulle virke uden brug af atomvåben, men under anvendelse af en lang række nye teknologier, herunder laser- og partikelstrålevåben, sammen med navnlig et ganske omfattende system af kommunikations- og styringssatellitter.

Så kan man spørge, om sådan et forsvarssystem – hvis vi nu tænker os, at det virkelig blev udviklet og deployeret – ville være i overensstemmelse med gældende internationale forpligtelser, og det ville det helt sikkert ikke, for den såkaldte ABM-traktat fra 1972 forbyder udvikling af, forsøg med og deployering af antiballistiske systemer og komponenter, uanset om de er baseret i rummet, i atmosfæren, til søs eller på land. Hvis man